

Kmečka trgovina

Svetovna trgovina narašča

Kot enega glavnih znakov za splošno izboljšanje gospodarskih razmer zamoremo označiti sorazmerno naglo naraščanje svetovne trgovine. Zveza narodov vodi tozadevno statistiko ter je sedaj objavila podatke za 76 držav. Iz teh podatkov se vidi, da je znašal leta 1936 ves uvoz teh držav 1035 milijonov zlatih dolarjev, leta 1937 pa se je dvignil že na 1286 milijonov zlatih dolarjev. Prav tako se je dvignil tudi izvoz teh držav od 995 milijonov dolarjev na 1227 milijonov dolarjev. Najbolj se je dvignil uvoz v Romunijo, Holandsko Indijo in Bolgarijo, izvoz pa je najbolj narasel v Čile in v Romunijo. Dvig svetovne trgovine je povzročilo predvsem silno povpraševanje po surovinah, zlasti kovinah, ki se rabijo v oboroževalni industriji. Produkcija teh kovin je že daleč preseгла višino, ki jo je imela leta 1929 pred nastopom svetovne krize.

Trgovska pogodba z Avstrijo

V vrsti mednarodnih trgovskih pogodb, ki jih sklepa naša država pod vodstvom agilne sedanjice vlade, je bila te dni zaključena tudi nova trgovska pogodba z Avstrijo, ki je naša najbližja sosedna na severu ter važna odjemalka naših proizvodov. Ena najvažnejših določb nove pogodbe je sporazum glede tečaja šilinga, ki po pogodbi ne sme biti manjši od 8.17 din za en šiling in ne večji od 8.70 din. Samo avstrijskim turistom se dovoli pri tečaju šilinga posebna ugodnost, tako da bodo dobivali dinarje po izredno ugodnih cenah. Za Slovenijo je važno vprašanje izvoza goveje živine in prašičev. Glede izvoza živine se bodo vršila še posebna pogajanja. Zmanjšane pa so naše in avstrijske takse za izvoz prašičev v Avstrijo. Slovenskemu gospodarstvu bi bilo tudi ustrezno, če bi se dosegel končno izvoz naših vin v Avstrijo, ki daje velike ugodnosti pri uvozu madjarskih in italijanskih vin, naš izvoz pa zadržuje s silno visoko carino. Slovenski vinogradniki bi lahko ves svoj pridelek prodali po zelo ugodnih cenah v Avstrijo, če bi naši Avstrijci dovolili iste pogoje, kakor so jih Italijanom in Madjarom. Izgovorja pa, da tudi pri sklepanju te pogodbe ni bilo o izvozu vina govorja, ker je pač tako, da se pri vprašanju izvozne trgovine predvsem ščitijo in upoštevajo interesi žitorodnih pokrajin v državi, Slovenija pa ostane vedno na zadnjem mestu.

Sadje

Jabolka I. vrste 4—5 din za 1 kg, II. vrste 3.50 do 4 din, III. vrste 2.50. — Zaloge jabolk so že zelo izčrpane ter je zlasti lepega blaga čimdalje manj. Drugače pa so jabolka letos zelo dobro prezimila. Izvoza ni, dasi je v inozemstvu, zlasti v Nemčiji še povpraševanje. Tamošnji trg pa zalagata Italija in Amerika.

Živinska krma

Dasi lansko poletje košnja ni bila nič posebno dobra, so zaloge živinske krme še povsod izdatne, razen v krajih, kjer so trpeli travniki zaradi pogostih poplavl pred in med košnjo. Cena živinski krmi je precej stalna, ravna pa se različno po posameznih krajih. Kjer so bile poplave, je višja. Tako se prodaja seno po 40—70 din za 100 kg, otave skoraj ni več dobiti, lucerna pa je po 190 din. Precej draga je živinska krma v Zagrebu, ki pa za naše kmete zaradi drage in dolge vožnje ne prihaja v poštev. Slama se prodaja po 30—50 din.

Živina

Cene so ostale nespremenjene ter so bile na zadnjih sejnih zabeležene v sledeči višini:

V Mariboru: debeli voli 4.75—5.50 din, poldebili 4.40—5, plemenski 4.10—6 din, bikli za klanje 3.50—4.50 din, klavne krave debele 4—5 din, plemenske 3.50—4.50, krave za klobasarje 1.50 do 3 din, molzne 3.50—4.25, breje 3.50—4.50 din, mlada živina 4.50—5.50 din, teleta 5—6.50 din.

Na Teharju: živina za zakol, voli 4.50—5.50, krave 3—4.50, telice 4—5, krave klobasarice 2.50 do 3.50, plemenski voli 4—5, plemenske krave 3—4 din.

V Ptuj: voli 6, 5 in 4 din, telice 6, 5 in 4 din, krave 5.50, 3.50 in 2.50 din, teleta 5.50 in 5 din.

V Črnomlju: voli 4.50—5.50, 3.50—4, 3—3.25 din, telice 5, 3.50—3.75, 3 din, krave 4—4.75, 3—3.75 in 2—3 din, teleta 5, 4.50—5 din.

V Kranju: voli 5.50, 5 in 4.50, telice 5.50, 5 in 4.50, krave 5, 4.50 in 4 din, teleta 7 in 6 din.

Na Dunaju: prigananih je bilo 685 volov, 321 bikov in 634 krav, skupno 1630 glav, od tega iz Avstrije 1332, iz inozemstva pa 298. Cene prvovrstnih volov so se znižale za 2—3 groše, slabših vrst proti koncu sejma celo za 3—5 grošev. Druge cene so ostale neizpremenjene v primeri s prejšnjim sejmom; bile so pa naslednje: voli 0.85—1.58, biki 0.85—1.10, krave 0.76—1.03, klavna živina 0.60—0.75 šil. za 1 kg žive teže.

Sejem na Reki (Italija). Na ta živinski sejem je bilo pripeljanih 45 vagonov iz Madjarske, štirje pa iz Jugoslavije. Skoraj vsa živina je bila poslana naprej v Italijo. Dosežene so bile naslednje cene: izredno debeli voli 4.55—4.80 lir, I. 4.20—4.45, II. 4.05—4.15 lir, krave 3.38—3.60 in 3—3.30 lir, mlada živina 3.84—4.25 lir. Reka se zadnje čase vse bolj uveljavlja kot izvozni trg za živino, dočim je poprej to vlogo igrala Postojna.

Svinje

Tudi v trgovanju s svinjami ni nobenih sprememb od našega zadnjega poročila. Izvoz svinj

je še vedno živahen, zlasti na Dunaj in v Prago. — Na mariborskem sejmu so bili mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 85—105 din, 7—9 tednov 110—120 din, 3—4 mesece 145—170 din, 5—7 mesecev 240—360, 8—10 mesecev 410—425 din, eno leto stari 710—790 din, 1 kg žive teže 5.25—7.75 din, 1 kg mrtve teže 8.50—11.25 din. — V Kranju so bili prašiči špeharji po 7.50—8 din, pršutarji po 6.25—7 din. — V Sevnici so se prodajali po 6—7 din, mladi prašiči po 60—100 din komad. — Na Ptujem sejmu pršutarji po 6.50—7.25, debeli prašiči 7.50—8, plemenske svinje 6—6.25 din. — Na Dolenjskem so bili na zadnjih sejnih hrvaški špeharji po 7—7.25 din, domači pršutarji po 6 din.

Dunajski prašičji sejem. Cene pršutarjev so popustile za 2 groša, prav tako banatskih in kmečkih prašičev. Bile so naslednje: prima špeharji 1.58—1.59, srednjetežki 1.54—1.57, stari špeharji 1.40—1.48, kmečki 1.50—1.60, križani 1.50—1.61, pršutarji 1.32—1.60 šil. za 1 kg žive teže.

Kože in volna

Sirove goveje kože 8—14 din, telečje sirove kože 10—15 din, svinjske sirove kože 8—12 din za 1 kg. — Volna: neoprana 1 kg 22—26 din, oprana 32—36 din.

Razgovori z našimi naročniki

Vprašanja in odgovori

Obresti dote kot dedne odpravnice se ne znižajo. M. Vajdel v B. Leta 1926 je prevzel Vaš brat posestvo od očeta pod pogojem, da izplača ostalim bratom in sestram po 6250 din dote, ki se ima od 1. novembra 1927 dalje obrestovati po 6%. Brat Vam še doslej dote ni izplačal ter zahteva od vas, da mu morate popustiti obresti od leta 1932 naprej, češ, da so se povsod znižale. — Nikakor niste dolžni popustiti kaj od višine obresti, ker gre v predmetnem primeru za dedno odpravnico, za katero ne veljajo odločbe glede znižanja. Opozorjamo Vas pa, da zamore dolžnik ugovarjati zastaranje obresti, v kolikor so zapadle v plačilo pred več kot tremi leti, ako jih ni v zadnjih treh letih izrecno priznal, odnosno objubil plačati. Ako brat vsako leto znova ne objubi plačati eventualno že zastarane obresti, ga morate tožiti (lahko le na plačilo obresti, ker terjatev glavnice ne zastara).

Isplačani dediči niso zadovoljni. J. Kralj v P. Prevzeli ste leta 1929 od svoje matere posestvo za 33.000 kron. Otrok vas je pet in so ostali štirje že dobili neke zneske izplačane od matere ob priliki očetove smrti. Z dotičnimi zneski pa niso zadovoljni. — Na posamezna vprašanja Vam odgovorjamo: Ostali otroci imajo pravico zahtevati le nujni delež. Ta znaša polovico zakonitega. Vrednost prevžitka, ki si ga je mati izgovorila, se upošteva, in sicer se ga določi na ta način, da se preračuna njegova vrednost v enem letu ter ta znesek pomnoži z deset. Od čiste vrednosti prevzetega posestva v letu 1929 je odšteti vrednost na zgornji način ugotovljenega prevžitka, razliko deliti z deset in ako so ostali otroci dobili to desetino, nimajo pravice zahtevati še kaj več. Drugačnja bi bila stvar, ako bi bili ostali otroci dobili le iz očetove dedščine kaj izplačanega, ne pa iz materine imovine. Otroci imajo namreč dedno pravico napram očetu pa tudi napram materi. Radi tega bi lahko tudi iz materine imovine zahtevali nujni delež, ki znaša — kot omenjeno — eno desetino z ozirom na to, ker vas je pet otrok.

Drugi brat bi prevzel posestvo za večjo vsoto. A. J. M. Vaši starši nameravajo izročiti svoje posestvo Vašemu bratu za 70.000 din, Vam pa določiti le 3000 din dote. Vi s tem niste zadovoljni ter bi radi bodisi večjo vsoto, bodisi da starši izroče posestvo Vam ter bi bili celo pripravljeni prevzeti posestvo za 120.000 din. — Na posamezna vprašanja Vam odgovorjamo: Ako so starši posestvo že izročili bratu, ne boste mogli doseči razveljavitve izročilne pogodbe, čeprav bi Vi ponudili 50.000 din več. V kolikor ste prikrajšani v Vašem nujnem dednem deležu, pa zamorete zaenkrat le dati preceniti posestvo v svrhu ugotovitve njegove sedanje vrednosti ter šele po smrti staršev zahtevati doplačilo do višine nujnega deleža.

Davek na poslovni promet od doma zrejane in zaklane svinje. N. Marinc v R. Vprašate, ali je pravilno, da se pobira davek na poslovni promet

od zakola doma zrejenih, zaklanih in konsumiranih svinj v iznosu 6.02% vrednosti in ali so plačila tega davka oproščeni le kmetovalci. — Res so le kmetovalci oproščeni plačevanja navedenega davka in ga morate Vi, ki ste obrtnik, plačati, čeprav ste svinjo doma zredili in jo boste sami porabili.

Plačilo stroškov nasprotnikovega odvetnika. M. Čurman v R. Ako Vas je nasprotnik tožil ter si v spornem postopku najel odvetnika, tedaj morate Vi v primeru, ako ste v pravdi podlegli in Vam je sodišče pravomočno naložilo plačilo pravnih stroškov nasprotnika, res plačati njegovega odvetnika (znesek mora biti določen v sodbi ali sklepu), čeprav ga niste Vi najeli in ste sami nastopali brez odvetnika. Terjati Vas sme še skozi 30 let, ker šele potem zastara zahtevki iz sodne odločbe.

Prevzemnik posestva in dolgov noče plačati obresti. A. R. Guštanj. Sin posestnika, kateremu ste oktobra 1932 in leta 1933 posodili gotovino proti 6% obrestim, mora po prevzemu posestva po pokojnem očetu ravno tako plačevati obresti kot oče in je povsem neutemeljeno njegovo naziranje, da mu skozi dve leti po prevzemu ni treba plačevati nikakih obresti. Zato ga lahko s tožbo prisilite, da se drži pogojev, kot ste jih dogovorili s prvotnim dolžnikom.

Pošta se ne dostavlja na domove. Zapostavljene v R. Poštni urad Vam ne dostavlja pošte na dom, čeprav ste le četrte ure oddaljeni od urada, pač pa dostavlja v druga, mnogo bolj oddaljena naselja. Na vprašanje, kako bi se dalo to krivično zapostavljanje odpraviti, Vam odgovorjamo, da je za odločanje o tem, v katera naselja naj se pošta dostavlja, pristojno ravnateljstvo pošte v Ljubljani. Zato se morate s primerno prošnjo obrniti nanj in morda kakega poslanca naprositi za posredovanje.

Pogojni odpust kaznjencev. P. J. v M. Obsojenci, ki so obsojeni na kazen na prostosti daljšo od enega leta, ki so prvič v kazenskem zavodu in niso bili prej kaznovani zaradi zločina, se smejo pogojno odpustiti iz kazenskega zavoda že, čim so prestali polovico kazni, če je moč po pravici misliti, da se bodo v prostosti dobro vedli in če so po svojih močeh in sredstvih povrnili škodo, ki so jo prizadeli s kaznivim dejanjem. Pogojni odpust traja, dokler se ne dovrši preostali čas kazni. Predloge za pogojni odpust podajajo upravni kazenskih zavodov. Pišite upravniku, ali in kdaj smete pričakovati, da bo Vaš sorodnik pogojno odpuščен in mu opišite stisko, v kateri se nahajate.

V kolikih letih se priposestvuje pravica. F. Ernec v Sp. L. Vprašate, v kolikih letih bi si oseba, ki ima le pravico pešhoje po Vašem zemljišču, a samolastno vodi s seboj dvokolo in dela s tem škodo po travnišču, priposestvovala pravico voditi po Vašem zemljišču tudi dvokolo? — Slednje pravico bi si dotičnik priposestvoval s tridesetletnim javnim izvrševanjem brez prošnje in brez sile.

Sosed dovolil prevoz — naknadno iztožuje odškodnino. J. S. iz N. Leta 1935 Vam je sosed na prošnjo dovolil prevoz lesa preko njegovega zemljišča. Sedaj sta se nekaj spila, nakar je sosed vložil zoper Vas tožbo na plačilo 100 din odškodnine, češ da ste mu jo dolžni plačati, kar pa ni res. Nadalje zahteva 50 din odškodnine, ker ste hodili po pešpoti, katero so vaščani uporabljali in jo še uporabljajo, čeprav je sosed pred cerkvijo objavil zaštevno prepoved. Vprašate, ali morate plačati navedeni odškodnini. — Ako bi se sosedu posrečil dokaz (bodisi s kako pričjo ali ker bi sodišče morda njemu dalo več vere nego Vam), da ste res obljubili plačati 100 din odškodnine za dovoljeni prevoz lesa, boste morali ta znesek plačati, ker v takih malotnih stvarih zoper sodbo ni priziiva. Ako pa se sosedu navedeni dokaz ne bo posrečil, bo odločilno dejstvo, ali ste s prevozom lesa prizadeli sosedovemu zemljišču kako škodo ali ne. Ako ste morda res kako škodo napravili, bi morali — po našem mnenju — plačati primerno odškodnino, kajti dovoljenje prevoza še ne vsebuje odpovedi, zahtevati odškodnino za eventualno škodo. — Dejstvo, da niste vedeli, da je sosed prepovedal uporabo pešpoti, in da so jo tudi drugi vaščani uporabljali, Vas še ne oprošča dolžnosti plačati odškodnino, in sicer primerno škodi, katero ste Vi prizadejali. — Zastopnika v pravdi ne potrebujete, ko je stvar enostavna. Škodo bo treba dokazati s pričami ali izvedencem; na enak način lahko Vi doprinesete dokaz, da niste prizadejali nikake škode.

Znižanje dolga nad 50%. F. R. H. M. Oktobra lani ste nas prosili za nasvet, ali in kako bi se dalo doseči znižanje Vašega dolga nad 50%. Odgovorili smo Vam, da je uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov dopuščala znižanje dolga tudi nad 50% dolžniku, ki bi dokazal, da ne more plačati niti 50% svojega dolga, kar je veljalo le za dolgove napram zasebnim upnikom, da pa je moral dolžnik zahtevati to nadaljnje znižanje v enem letu od dne, ko je dobila uredba moč, to je do 26. septembra 1937. Obveščamo Vas, da je slednja določba spremenjena tako, da začne teči ta enoletni rok šele od dneva, ko se izvrši zamenjava dolžniških listin z novimi obligacijami.

Prošnja za »še enkratno« znižbo. Franc Rudolf v R. Izprememba v uredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov določa glede znižanja dolgov nad 50% le, da se zamore za tako znižanje prositi v enem letu po zamenjavi dolžniških listin z novimi obligacijami, vsi ostali pogoji pa so ostali nespremenjeni (da gre za dolg napram privatnim upnikom in da dolžnik dokaže, da ne more plačati niti 50% svojega dolga v obrokih).

Zakasnela pripravljenost podpisati novo zadolžnico ne vpliva na zaščito. F. Slavič v R. Trgovcu dolgujete izpred leta 1931 par tisoč dinarjev. Poslal je na občino novo zadolžnico, Vi ste se s

podpisom nekaj obotavljali, ko ste jo pa slednjič hoteli podpisati, jo je občina med tem že vrnila. Vprašate, ali ste radi tega res izgubili zaščito, kakor to trdi trgovec. — Ako v roku 15 dni niste prišli podpisati nove zadolžnice, je smel trgovec-upnik zahtevati narok pri občinskem oblastvu. Občina bi morala razpisati narok v 15 dneh in Vas nanj povabiti. Ako se ne bi dosegel sporazum med Vami in trgovcem, bi moralo občinsko oblastvo napotiti trgovca na redno sodišče. Dokler trgovec ni v nepravdnem postopku dosegel odločbe sodišča glede znižbe dolga, stroškov in obresti (obstoja in višine Vi itak ne osporavate), Vam ni treba ničesar plačati, niti Vas ne more tožiti (v redni pravdi). Potemtakem zaščitite se niste izgubili, marveč mora sodišče o vprašanju zaščite še odločiti, ako bo trgovec to predlagal.

Rubež predmetov, ki so last tretjih oseb. R. F. v R. Izvršilni organ je v izvršbi zoper Vas zarubil živino, ki ni Vaša last, marveč jo imate le v reji, nadalje hčerino dvokolo in omaro, sinov les; na Vaša opozorila se ni izvršilni organ nič oziral. Vprašate, ali je smel tuje predmete zarubiti. — Izvršilni organ je ne le upravičen, marveč celo dolžan zarubiti vse rubljive predmete, katere najde v hrambi zavezanca. Na ugovore od strani zavezanca ali tretjih oseb, češ, da so kaksi predmeti last teh tretjih oseb, se sme izvršilni organ ozirati le, ako najde pri zavezancu toliko drugih predmetov, da bo njih izkupiček zadoščal za kritje izvršljive terjatve s pripadki vred. Sicer pa mora izvršbo opraviti, odnosno predmete zarubiti neglede na ugovore. Kdor zatrjuje, da mu pritiče do kakega z izvršbo prizadetega (zarubljenega) predmeta ali do njegovega dela ali do posameznih pritisklin one nepremičnine, na katero se opravlja izvršba, kaka pravica (lastnina, posest, zahtevek na izročitev stvari itd.), ki zaradi nje izvršba ni dopustna, mora sam vložiti ugovor, in sicer s tožbo. Tožbo mora naperiti zoper zahtevajočega upnika pri sodišču, ki izvršbo vodi. Paziti mora, da vložijo tožbo in predlaga odložitve izvršbe pred dražbo, kajti ako bi kdo medtem na dražbi kupil dotični predmet, bi prešel v njegovo (izdraziteljevo) last in bi pravi lastnik mogel poseči le še na izkupiček, ki znaša navadno le eno tretjino cenilne vrednosti. Zato je dolžnost zavezanca, da takoj obvesti lastnika, odnosno upravičenca, da je bil pri njem se nahajajoči predmet zarubljen. — Opozorjamo, da morajo lastniki (odnosno upravičenci) sami trpeti stroške tožbe, ako niso zahtevajočega upnika pred tožbo opozorili (ustno ali pisмено, priporočeno) na svojo pravico, mu navedli dokaze o obstoju zatrjevane pravice ter mu dali primeren (pardonovni) rok, da se informira in preizkusi eventualne dokaze. Opozoriti je zahtevajočega upnika osebno in ne njegovega zastopnika (odvetnika). — Stroške ustavitvene predloga mora trpeti zahtevajoči upnik sam in ne zavezanec!

pobijejo! Polovičarstva nočemo! Dovolj imamo že krvi in znoja! Nazaj! V boj! Strnimo vrste, primite za orožje! Udari-mo še poslednjič!«

Resnično! Ubogali so. Strnili so se v mogočen roj, stinili pesti, trdneje prijeli za orožje in odkorakali nazaj. V njihovih vrstah je vstala mogočna pesem: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

(Dalje prihodnjič)

Ciganska

»Glej, tu je telefon; govori vanj, če znaš!«
»Zakaj ne bi znal? Le to je vprašanje, ali odgovarja?«
»Seveda odgovarja.«
»No, potem le ti govori; jaz sem zadnjič tako klofuto dobil od gospoda notarja za odgovarjanje, da sem sto zvezd videl.«

Skrivalnica

Kje je ženin?

Našim malčkom

Matiažek

Junaškega Slovenca povest v slikah

Tedaj so planili kvišku in strahopetno zbežali v domove in gozdove. Pozabili so na svobodo in marsikomu je bilo tačas žal, da je dvignil svojo pest.

Bežeče je prehitel velik in plečat možakar, se obrnil, dvignil roke in zavpil na vse grlo: »Stojte, možje! Stojte! Ne smemo pobegniti kot tatovi in rokomavhi. Pokažimo, da nismo prišli krast in ropat, ampak iskat stare pravice. To naj nam dajo, vso naj nam dajo, ali nas pa naj